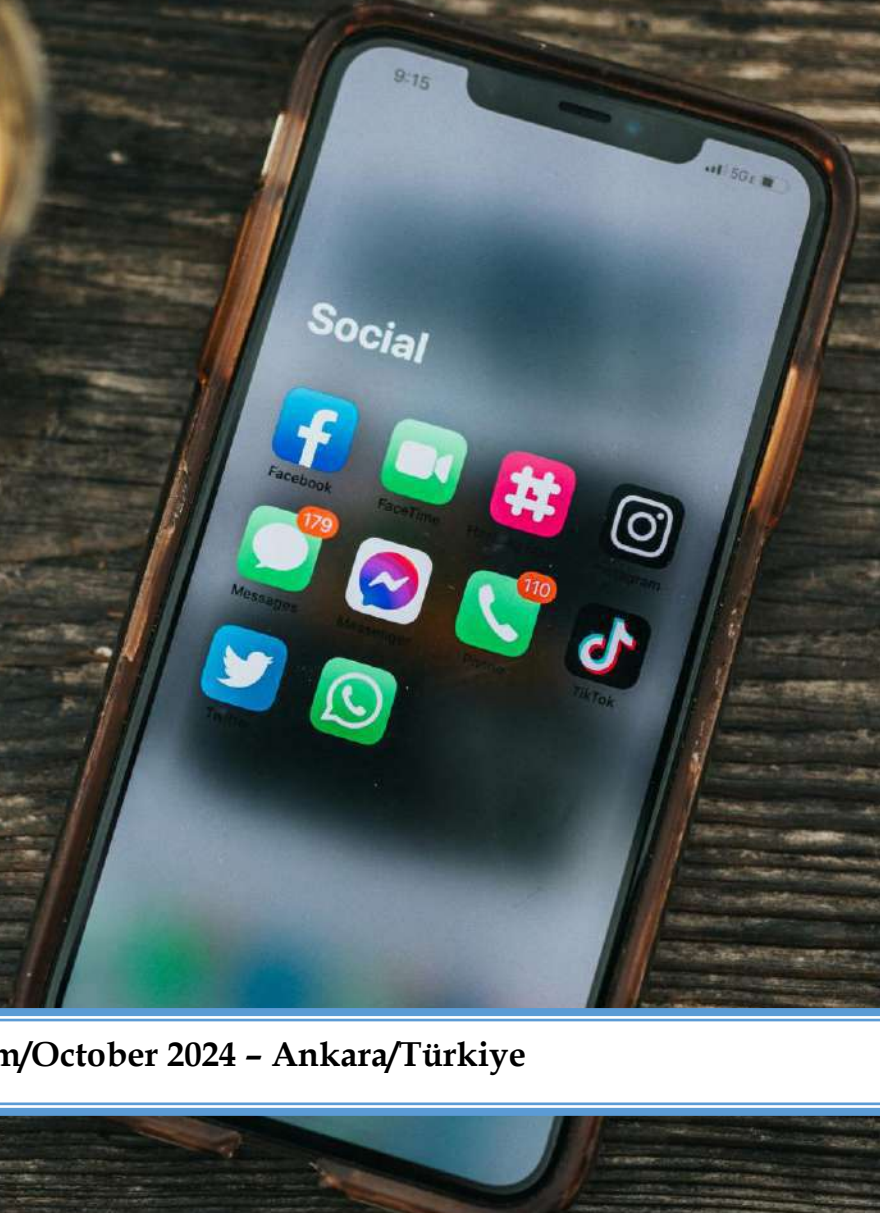

18. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metinleri
Book of Proceeding The 18th International Congress on Social Studies with Recent Research
كتاب المتون الكاملة للمؤتمر الدولي الثامن عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

Editörler - المحررون - Editors

Hatem Fahd Hno - Sami Baskın

08-11 Ekim/October 2024 - Ankara/Türkiye

ISBN: 978-625-98855-6-8

Yayımlanma Tarihi (Publishing Date): 12.10.2024

Yayınevi (Publishing House): Recent Academic Studies

18. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metinleri

كتاب المتون الكاملة للمؤتمر الدولي الثامن عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية

Book of Proceeding 18th International Congress on Social Studies with Recent Research

Editörler: Hatem Fahd Hno, Sami Baskın

Kapak Resmi:

Arka Kapak Resmi:

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

1. Basım, Elektronik Kitap (Çevrim içi / Web tabanlı)

210 x 297 mm

Kaynakça var, dizin yok.

ISBN 978-625-98855-6-8

1. Sosyal Bilimler 2. Kongreler ve toplantılar 3. Tam Metinler

PDF yayın

Yayımlanma adresi: <https://saybildercongress.com/social/>

Recent Academic Studies

Yeni Pazar Mh. Ali Okumuş Cad. Mevlana Sitesi A Blok – Çayeli / Rize

Kongre Onursal Başkanları - Honorary Presidents - الرؤساء الفخريون

Prof. Dr. İbrahim Özcoşar - Rector of Mardin Artuklu University, Türkiye
Prof. Dr. Mehmet Naci Bostancı - Rector of Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye
Prof. Dr. Mounir Dhouib - Carthage University (Tunisie)

Düzenleme Kurulu / Organizing Board

Düzenleme Kurulu Başkanı - Head of the Organizing Board - رئيس اللجنة التحضيرية

Prof. Dr. Hüseyin Akyüz – Ankara Hacı Bayram Veli University, Türkiye

Düzenleme Kurulu Üyeleri / Members of the Organizing Board / اللجنة التحضيرية

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul – Iraq
Prof. Dr. Muhammad Matarna - Tafila Technical University - Jordan
Prof. Dr. Najem Dhaher – Carthage University - Tunisia
Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University - Türkiye
Prof. Dr. Raghad Abdul Karim Ahmed - University of Mosul – Iraq
Prof. Dr. Sid Ahmed Sufyan - University of Annaba – Algeria
Assoc. Prof. Dr. Gehan M. Anwar Deeb - October 6 University - Egypt
Assoc. Prof. Dr. Sami Baskın - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye
Dr. Esat Layek - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye
Dr. Said Assil - Regional Center for Education and Training Professions – Morocco
Dr. Yasser Ahmad – University of Bahrain – Bahrain
Assistant Teacher Firas Talal Ghazal Yahya - University of Mosul – Iraq
Assistant Teacher Luqman Saeed Ibrahim - University of Mosul – Iraq

Üniversite Tarafından Bu Kongre İçin Görevlendirilmiş Düzenleme Kurulu Üyesi*

Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University, Türkiye

Değerlendirme Kurulu Başkanı - Head of The Evaluation Board - رئيس اللجنة العلمية

Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul – Iraq

Değerlendirme Kurulu - Evaluation Board - اللجنة العلمية

Prof. Dr. Abdul Rahman bin Omar bin Ahmed Al-Madkhali - Jazan University – Saudi Arabia
Prof. Dr. Abdussamed Yeşildağ – Kırıkkale University – Türkiye
Prof. Dr. Aggo Ali - Batna University 1- Algeria
Prof. Dr. Ali Muhammad al-Ahmar - University of Maiduguri – Nigeria
Prof. Dr. Belhadry Loufa - University of Abdelhamid Ben Badis, Mostaganem – Algeria
Prof. Dr. Birgül Bozkurt - Mardin Artuklu University – Türkiye
Prof. Dr. Boukhal Lakhdar - Salehi University Center – Algeria
Prof. Dr. Fatih Koca – Ankara University – Türkiye
Prof. Dr. Gehan M. Anwar Deeb - October 6 University – Egypt
Prof. Dr. Hatem Fahad Hanoo - University of Mosul – Iraq
Prof. Dr. Hatice Demirbaş - Ankara Hacı bayram Veli University – Türkiye
Prof. Dr. Hayat Kuttub - M'sila University – Algeria
Prof. Dr. MA Hebin - Northwest Minzu University - P. R. China
Prof. Dr. Mohamded Mohy El Din Ahmed - Minya University, Egypt
Prof. Dr. Mujeebur Rahman - Jawaharlal Nehru University – India
Prof. Dr. Omayma Ghanem Zidan - Egyptian cultural advisor in China – Egypt
Prof. Dr. Ömer Bozkurt - Mardin Artuklu University – Türkiye
Prof. Dr. Raghad Abdul Karim Ahmed - University of Mosul – Iraq
Prof. Dr. Ramazan Armağan - Süleyman Demirel University – Türkiye
Prof. Dr. Shereif Abu El Makarem - The Higher Institute of Languages in El Mansoura – Egypt
Prof. Dr. Sherine El Shoura - Benha University – Egypt
Prof. Dr. Şinasi Akdemir – Çukurova University – Türkiye
Prof. Dr. Uğur Özgöker – İstanbul Arel University – Türkiye
Prof. Dr. Yehia Kamel - Suez Canal University – Egypt
Assoc. Prof. Dr. Mustafa Cora – Ankara Hacı Bayram University – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Talip Ayar – Ankara Hacı Bayram University – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Serbülend Arpa – Ankara Yıldırım Beyazıt University – Türkiye
Dr. Ahmed Muhammad Qadan - Al-Qasimi Academy - Palestine
Dr. Ali bin Munawer bin Rada Al-Juhani - Tabuk University - Saudi Arabia
Dr. Ali Hamza Abbas - University of Mosul - Iraq
Dr. Ali Najm Abdullah Al Fayadh - University of Baghdad - Iraq
Dr. Bahia Ben Sagheer - Université Abdelhamid Mehri Constantine 2- Algeria
Dr. Faysal Arpağuş – Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Dr. Hana Salem Zayaa - University of Mosul - Iraq
Dr. Hasan Turgut - T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı – Türkiye
Dr. Hassan Kassab - Ibn Zohr University, Agadir – Morocco
Dr. Hawazin Tariq Yousef - University of Mosul - Iraq
Dr. İsmail Öztürk - Tokat Gaziosmanpaşa University – Türkiye
Dr. Kerkour Mohamed - Tissemsilt University – Algeria
Dr. Khanzad Sabah Mohiuddin - University of Salahaddin - Iraq
Dr. Leqaa Khalil Ismail - Nineveh Education Directorate Al Marifa Girls School - Iraq
Dr. Majed Abdel Aziz Al-Khawaja - University of Jordan – Jordan
Dr. Meryem Almansouri - Zayed University – Jordan
Dr. Moaz Abdul Latif Al-Nayef - Zayed University. Abu Dhabi - United Arab Emirates
Dr. Mohamed Adel Amtareed - Libya
Dr. Mohamed Faridi - Hassan I University, Settat – Morocco
Dr. Mostafa Yahya, University Center of Nour El-Bashir El-Beidh – Algeria

Dr. Mubarak Saad Al-Ghariani - Libyan Authority for Scientific Research, Ministry of Higher Education and Scientific Research - Libya.
Dr. Mustafa Hashem Abdel Aziz - University of Mosul - Iraq
Dr. Najla Sweid Ibrahim Saleh - Open College of Education Al Karkh Study Center - Iraq
Dr. Noha Ahmed Mohammed - University of Mosul - Iraq
Dr. Nur Thani - Bayero University, Kano - Nigeria
Dr. Osama Muhammad Salous - Al-Istiqlal University - Palestine
Dr. Sahra Khmeili - University of Badji Mokhtar, Annaba - Algeria
Dr. Salem bin Ahmed bin Rashid - Al Musalhi University of the East Sultanate of Oman - Oman
Dr. Sarhank Salahuddin Saleh - Diwan of the Ministry of Endowments and Religious Affairs Kurdistan Region of Iraq - Iraq
Dr. Sherin Samir - October 6 University - Egypt
Dr. Şaban Banaz - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye
Dr. Tawfiq Abubakar - University of Bayero - Kano - Nigeria
Dr. Venus Mitham Ali - University of Al Mustansiriya - Iraq
Dr. Wessam Khairi Morsi - British University in Egypt (BUE) - Egypt
Dr. Yasia Selima - Higher National School of Political Sciences - Algeria
Dr. Yasser Ahmed Juma - Bahrain
Dr. Zahia Souissi - Higher School of Teachers Bouzareah - Sheikh Ben Mohamed Brahimi El Meili Algerian
Dr. Zobayer Ahmed - International Islamic University Chittagong - Bangladesh
Hazem Jassim Dr. Wathiqa - Baghdad Education Directorate First Karkh Education - Iraq
Teacher Hiba Abdelillah Younis Khalil - University of Mosul - Iraq
Lecturer Hadi Esmer - Tokat Gaziosmanpaşa University - Türkiye

Sekreteryä - Secretariat - سكرتريا

Dinçer Bektaş

T.C.
MARDİN ARTUKLU ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik
Yazı İşleri Müdürlüğü

Sayı : E-61509119-209.01-144090
Konu : Görevlendirme

24/05/2024

Sayın Prof.Dr. Ömer BOZKURT

Saybilder Congress Days etkinliği kapsamında düzenlenen aşağıdaki kongre/sempozyumlarda Üniversitemizin sağladığı akademik destek kapsamında etkinliklerin düzenleme kurulunda bulunmak üzere üniversitenin akademisyen temsilcisi olarak görevlendirilmiş bulunmaktasınız.
Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

18. Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Kongresi (DEKAK):
<https://saybildercongress.com/>

18. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi: <https://saybildercongress.com/>

18. Uluslararası Eğitim Camiası Sempozyumu: <https://saybildercongress.com/>

6. Sürdürülebilir Kalkınma ve Uzay Araştırmaları Kongresi: <https://saybildercongress.com/>

Tarih: 07-12 Ekim 2024
Yer: Ankara

Prof.Dr. Reşit YILDIZ
Rektör V.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :BS5BDCBURC Pin Kodu :77682

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/mardin-artuklu-universitesi-ebys>

Adres:Mardin Artuklu Üniversitesi, Yenişehir Yerleşkesi Diyarbakır Yolu üzeri PK.47200
Artuklu/Mardin
Telefon:4822134002 Faks:4822134004
Web:www.artuklu.edu.tr

Bilgi için: Zekeriya Yersiz
Unvanı: Bilgisayar İşletmeni
Tel No: 1017

ÖN SÖZ

18. Uluslararası Güncel Araştırmalarla Sosyal Bilimler Kongresi, 08-11 Ekim 2024 tarihlerinde Ankara'da gerçekleşecektir. Bu kongre, Saybilder Topluluğunun organizasyonunda ve başta Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi, Carthage University olmak üzere çeşitli yükseköğretim kurumlarının ilmi desteği ile düzenlenmektedir. Kongreye 6 farklı ülkeden davetli konuşmacı davet edilmiştir. Aynı zamanda Türkçe, İngilizce ve Arapça duyurular yapılarak bilim insanlarına çağrıda bulunulmuştur. Bu çağrılar sonrasında Türkiye hariç 12 farklı ülkeden (Birleşik Arap Emirlikleri, Cezayir, Fas, Irak, Katar, Kazakistan, Libya, Mısır, Suudi Arabistan Krallığı, Tunus, Umman, Ürdün) sözlü bildiri kongre programına dâhil edilmiştir. Tüm bildiriler kör hakemlik sürecinden geçirildikten sonra sunuma kabul veya reddi gerçekleştirilmiştir. Bu süreç içerisinde bildirilerin önemli bir kısmına hakemlerden düzeltme talebi gelmiştir. Hakemler tarafından talep edilen düzeltmelerin yapılıp yapılmadığı da özenle kontrol edilmiş ve düzeltilerden sonra kabul mektupları düzenlenerek yazarlarına gönderilmiştir.

Başvuru süreci sonucunda 73'ü Türk bilim insanları tarafından ve 77'si farklı ülkelerden katılan bilim insanları tarafından hazırlanmış toplam 150 bildiri sözlü sunuma uygun bulunmuştur. Bu kitapta kongrede sunulan bildirilere ait tam metinler yer almaktadır.

Kongrenin bilim insanları arasındaki iletişimi kuvvetlendirmesini, bilgi alışverişini arttırmasını, ortak çalışma zeminlerini oluşturmasını, milletimize, insanlığa ve bilgiyle amel edenlere faydalı olmasını diliyorum.

Prof. Dr. Hüseyin Akyüz
Düzenleme Kurulu Başkanı

مقدمة

يسرنا أن نقدم لكم هذا الكتاب الذي يضم مجموعة الأبحاث الكاملة التي قُدمت خلال فعاليات المؤتمر الدولي الثامن عشر للدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية، الذي عُقد في العاصمة التركية أنقرة خلال الفترة من 8 إلى 11 أكتوبر. كان هذا المؤتمر فرصة مميزة لتبادل الأفكار والمعرفة بين نخبة من الباحثين والأكاديميين المتخصصين في مجالات الدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية، حيث تميز بالتنوع الفكري والتخصصي الذي يعكس تطور هذه المجالات الحيوية.

شهد المؤتمر مشاركات واسعة من باحثين من مختلف الجامعات والمؤسسات العلمية حول العالم، وأسهم في مناقشة العديد من القضايا المحورية التي تتعلق بالتحديات الاجتماعية والقانونية التي تواجه المجتمعات المعاصرة. كما تناولت الأبحاث المقدمة مواضيع تتعلق بالتاريخ وارتباطه بتشكيل البنى الاجتماعية والقانونية في الحاضر، مما أضفى بعداً تحليلياً معمقاً على المناقشات العلمية.

إن هذا الكتاب يضم بين دفتيه نتاج جهود بحثية متميزة أسهمت في تقديم رؤى نقدية ومعرفية حول قضايا متشابكة ومعقدة، مع السعي إلى تقديم حلول مستدامة للتحديات القانونية والاجتماعية القائمة. ولعل هذا التنوع في الأبحاث يعكس مدى أهمية المؤتمر في تعزيز التفاهم العلمي وتوسيع آفاق الحوار الأكاديمي بين الباحثين في مختلف التخصصات. نتمنى أن يجد القارئ في هذا الكتاب إضافة قيمة إلى المعرفة العلمية، وأن يساهم في تطوير الدراسات الاجتماعية والتاريخية والقانونية بما يعزز التقدم الفكري والاجتماعي للمجتمعات.

أنقرة – 2024/10/12

رئيس المؤتمر

İçindekiler - فهرس - Contents

نظرية الإيثار في سورة الحشر (الآية التاسعة) من خلال كتاب أحكام القرآن لأبي بكر محمد بن عبد الله المعروف بابن العربي المالكي	
ت 543هـ.....1	
د. مريم المنصوري	
د. معاذ الناييف	
كتاب تلخيص مجمع الآداب في مُعجم الألقاب مصدراً لدراسة تراجم موصلية	15
أ.م.د. حنان عبد الخالق علي السبعوي	
مشكلة الموصل والتنافس الدولي على منابعها النفطية	34
أ. م. د. عيدان شبيب سليم الصباحي	
علاقة مكة الخارجية ببعض القبائل العربية في شبه الجزيرة العربية	52
أ. م. د. واثقه حازم جاسم محمد	
واقع استخدام برنامج الرزم الإحصائية (SPSS) في بحوث التخرج لدى طلبة علم النفس دراسة ميدانية بجامعة معسكر/الجزائر.....	73
د. مختار بوفرة	
د.يوسف لعجيلات	
د.عبد الوهاب بن موسى	

84.....علاقة ولاية الموصل بالخلفاء العباسيين:مالك بن طوق التغلبي(ت...259هـ/...873م) أمّوذاً.

أ.م.د. هدى ياسين الدباغ

103.....فتح الموصل في زمن الخليفة عمر بن الخطاب(رض).....

أ.د. ميسون ذنون عبد الرزاق العبايجي

112.....تجريم نشر الأسرار الوظيفية عبر مواقع التواصل الاجتماعي.....

د. كشاو معروف سيده

د. مريم محمد أحمد

123.....الألعاب الرياضية في التراث الاسلامي.....

د. فاطمة مريزق. أبوشقال

The Image of Heaven in the Public Imagination through Al-Ma'arri's Epistle of Forgiveness
(Risalah al-ghufra) 144

Dr. Öğretim Üyesi Esat Layek

161.....موقف إدارتي الرئيس بيل كلينتون وجورج بوش الابن من الملف النووي الليبي(1993-2003).....

م.د. احمد سلطان عطية الحفاجي

- الإعلام الأمريكي الموجه الناطق باللغة العربية ودوره في نشر المفاهيم السياسية الأمريكية 2001_2012 (إذاعة سوا _ قناة
الحرّة الفضائية) إنموذجاً..... 174.....
م. د. أحمد شكير محل جاسم الخفاجي
- المقاومة اليونانية للاحتلال الألماني - الإيطالي 1941 - 1944 ..... 192.....
م. د. أكرم جمعة صالح حسين
- الإدارة المغولية (1) الأيلخانية في إقليم آذربيجان (2) 617- 736 هـ/ 1219- 1335م..... 206.....
أ.م. د. سلمان محمد خضر
- الحركات والثورات في عهد الخليفة المعتضد بالله (279-289 هـ / 892-902 م)..... 231.....
م. اسماعيل محمد علي جاموس الجبوري
- الحجابه في الهند خلال عصري الممالك والخليجين (602-720 هـ/ 1206-1321م)..... 243.....
أ. م. د. لقاء خليل اسماعيل يحيى الغزالي
- السياسة الخارجية الأمريكية تجاه تونس 2011 - 2020..... 265.....
أ. م. د. فارس تركي محمود

- الظواهر الطبيعية في بلاد المغرب الاسلامي من خلال كتاب الانيس المطرب بروض القرطاس لأبن أبي زرع الفاسي 283
م. د. نهى احمد محمد
- الاستاذ الدكتور سيار كوكب علي الجميل دراسة في سيرته العلمية 302
أ. م. د. عروبة جميل محمود
- العمارة المدنية في عهد الأمير نصر بن أحمد بن إسماعيل الساماني (301 - 331 هـ / 941 - 934 م) 314
أ. د. حاتم فهد هنو
- العملة النقدية في عهد الخليفة العباسي المتوكل على الله (232-247 هـ / 847-861 م) 336
م. د. رواء محمد علي قاسم جرجيس العكيدي
- التكوينات القبلية لشعب المغول ومناطق انتشارهم في منغوليا قبيل تكوين امبراطوريتهم سنة 603 هـ / 1205 م 351
أ. د. رغد عبد الكريم النجار
- الصراع البحري العثماني بين ١٥٧٠-١٥٧٣ م 367
م. د. حسين علي ولي عبد الله العبيدي
- رواد علم المسكوكات في العراق 381
م. م. عبير احمد جاسم

الموقف الأمريكي من الازمة السياسية الجزائرية 1992-1999.....394

م.م. سندس ايوب طه

الحماية الدولية للاطفال من الاستغلال في النزاعات المسلحة _دراسة تحليلية.....412

م. شيماء جمال محمد

الحماية الموضوعية والإجرائية للعامل من الفصل التعسفي وأثره في التنمية المستدامة-دراسة مقارنة بين القانون العماني والسعودي 437

د. ثابت بن سعيد الحميدي

السياسة البريطانية آتجاه جمهورية اليمن الديمقراطية الشعبية 1979-1990.....447

المدرس المساعد: مريم عباس حسين

التنظيم القانوني للإدخال والتدخل في الخصومة وتأصيلها الشرعي "دراسة مقارنة".....463

د. سالم بن أحمد بن راشد المصلحي

أثر مهارات القائد الاستراتيجي في تعزيز السلوك الابداعي دراسة تحليلية لآراء عينة من العاملين في قسم النشاطات الطلابية في

جامعة الموصل 474

نورا عزيز فتاح

- 489.....الحركات والثورات في عهد الخليفة المعتضد بالله (279-289 هـ / 892-902 م).....
م. اسماعيل محمد علي جاموس الجبوري
- 500.....المحاولات الأولى للعراقيين في قراءة الكتابات المسماة.....
أ. م. د. ياسر جابر خليل
- 508.....الوجود الفرنسي في الشمال الأمريكي 1600 – 1763 بالأستناد الى سجلات الكنيسة الكاثوليكية.....
د. هوازن طارق يوسف
- 526.....دور الأمم المتحدة في مكافحة المخدرات.....
د. سهى حميد سليم الجمعية
المحامية / اسماء صالح علي
- 543.....التحكيم التجاري الإلكتروني الطارئ وحل النزاع بين الشركات.....
أ. م. د. بسمان نواف فتحي الراشدي
- 564.....موقف الصحافة العراقية من أحداث ايلول 1970 في الاردن.....
م. م. سارة كمال جسام
م. م. مروة ابراهيم مصطفى
- 579.....تعليقات الحواشي (التذييل) في النصوص المسماة المعجمية.....
أ. م. د. احمد ميسر فاضل العنزي

- 596.....دواعي الهجرة بين الحاضر والماضي في ضوء القرآن الكريم
م. د. جنان قاسم محمد
- 608.....نظرية الحق وتطبيقاتها في تاريخ الفكر الاسلامي والفكر القانوني (دراسة مقارنة)
أ. م. د. حسين صالح الربيعي
- 620.....نظرية الحق وتطبيقاتها في تاريخ الفكر الاسلامي والفكر القانوني (دراسة مقارنة)
أ. م. د. حسين صالح الربيعي
- 632.....الإسلام السياسي بالمغرب بين التمدد والانكماش: قراءة في تجربة حزب "العدالة والتنمية"
محمد موفيد
- 643.....المناهج التاريخية: دراسة تطبيقية
د. محمد مصطفى أفقير
- 665.....الرايات والألوية والشعارات إلى نهاية العصر العباسي مدلولاتها ومضامينها
د. نوال بنت فرحان محمد الخالدي
- 689.....جهود الإمام المقري (المتوفى 758هـ) في خدمة المذهب المالكي من خلال كتابه "عمل من طب لمن حب"
أ.د. حياة كتاب
ط.د. سعيدة عكسه

Modern Dünyanın Kötülük Probleminin Kaynağı Olarak Medya.....702

Doç. Dr. Ali Yıldırım

Simülasyon ve Dijital İkiz Kavramının Dijital Yönetimle Paradoksal İlişkisi 713

Öğr. Gör. Dr. Naci Atalay Davutoğlu

Carry Trade Türkiye için Tehdit mi Fırsat mı? Teorik ve Ampirik Analiz 724

Prof. Dr. Utku Altunöz

Çevrim İçi Kumar Bağımlılığı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 736

Psikolog Dicle Adıgüzel

Dr. Öğretim Üyesi Naif Ergün

Dijital Yönetim ve Bilgi Çağının Yakınsal İlişkisi 747

Öğr. Gör. Dr. Naci Atalay Davutoğlu

Ebû Vâkıd el-Leysî'nin Hayatı ve el-Kutubu's-Sitte'de Yer Alan Hadis Rivâyetleri Üzerine
Bir Araştırma 756

Doç. Dr. Erdoğan Köycü

Uzman Eymen Hıdır

Gazze Nasıl Gıda Çölüne Dönüştürüldü?.....769

Doç. Dr. Hülya Yiğit Özüdoğru

Yükseköğretimde Modernleşme Projesi Olarak Dârülfünûn 780

Doç. Dr. Halil İbrahim Çelik

Hasan e-Bennâ'nın Muhtasar Hadîs Usûlü Adlı Eserinde Hadis İstılahlarına Dair
Değerlendirmelerine Bir Bakış 795

Doç. Dr. Erdoğan Köycü

The Distributional Consequences of Globalization: A Nonlinear Analysis of Canada's
Economic, Social, and Political Dimensions 808

Assoc. Prof. Dr. Kemal Erkişi

The Impact of Socio-Economic Factors on Air Quality: The Case of China 819

Assoc. Prof. Dr. Kemal Erkişi

Kent Yoksulluğu ve Kadın 831

Öğr. Gör. Dr. Talha Turhan

Doktora Öğrencisi Duygu Karakaş Aydın

İranlı Bir Âlim: Molla Muhammed Bakır Balekî (1897-1972) ve el-Mantık'ul-mehdevî Adlı Eseri* 847

Doktora Öğrencisi Gülistan Güvener

Sâmânî Emirlerinden Nasr b. Ahmed ile Oğlu Nuh b. Nasr'ın Bâtınîler'le İlişkisi 858

Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Keskin

Osmanlı Ceza Muhakemesi Hukukunda Seri Yargılama 874

Prof. Dr. Ömer Menekşe

Milli Fabrika Formu Çerçevesinde Paşabahçe Şişecam'ın İlk Yıllarında İşgücü ve Çalışma Koşulları.....893

Prof. Dr. Hatice Özutku

Doktora Öğrencisi Okşan Algur

Peygamberimizin (S.A.S.) Aile ve Yakınları İle Olan İletişimi.....901

Doç. Dr. Erdoğan Köycü

Peygamberimizin (S.A.S.) Bireylerle Olan İletişimi 913

Doç. Dr. Erdoğan Köycü

Yüksek Lisans Öğrencisi Ayşegül Küçükdeniz

Nontraditional Diplomacy- Environmental Diplomacy Initiatives of China in Central Asia	921

Ph.D Sharifa Giritlioglu

İtalya'nın Turizm Politikası ve Grosseto Destinasyonu.....	934

Prof. Dr. Sibel Mehter Aykın

Bir Esbâb-ı Nüzûl Çalışması: Ehl-i Kitab'ın Sebeb-i Nüzûle Konu Olduğu Âyetler (Vâhidî'nin <i>Esbâbü nüzûli'l-Kur'ân</i> 'ı Bağlamında).....	950

Doç. Dr. Nurdoğan Türk

İslam Hukukunda Hak ve İnhiraf Bağlamında Cinsiyet Kimliği Söylemi	966

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman Şahin

Türkiye'de Yerel Yönetim Bakanlığı Denemeleri ve Bakanlığın Önemi.....	980

Uzman Handan Yılmaz

Varoluşsal Olarak Ölüme Yaklaşım ve Mutluluk İlişkisi	988

Doktora Öğrencisi Nazire Çakıröz

Kur'ân-ı Kerim'in Bilimsel Mucizeleri	996

Yüksek Lisans Öğrencisi Zehra Beker

Din Anlatımının Semboller Üzerinden Sinemaya Aktarımı: Yeşil Yol Örneği.....	1003
Dr. Öğr. Üyesi Faysal Arpaguş	
Toksik Liderlik: Scopus Veri Tabanına Dayalı Bir Bibliyometrik Analiz	1008
Doç. Dr. Ercan Yavuz	
Yüksek Lisans Öğrencisi Edanur Varilci	
Türkiye’de Enflasyonun Markov Rejim Değişim Modeli ile Değerlendirilmesi	1020
Öğr. Gör. Dr. Yaşar Turna	
Uluslararası Sistemde Devletin Dönüşümü: Siyasi Tarihçilikten Tarihsel Sosyolojiye	1027
Beyza Yılmaz Sönmez	
Câhiliye’den İslâm’a Hac (Bir İbadetin Geçirdiği Değişim ve Dönüşüm)	1035
Doç. Dr. Mustafa Necati Barış	
Expat Tasarımcıların Eklektik Yaklaşımları	1045
Dr. Evrim Kabukcu	
Edib Ahmed Yükneki’nin Atebetü’l-Hakâyık İsimli Eserinde Kur’an Âyetlerinden İktibaslar	1054
Doç. Dr. Faruk Görgülü	
Göçün Moda Hikâyeleri: Masa Mara Koleksiyonları	1070
Dr. Evrim Kabukcu	
Kuşaklara göre Akademisyenlerin Metaverse Kaygı Düzeyleri.....	1079
Doç. Dr. Esra Gökçen Kaygısız	
Doç. Dr. Mustafa Özkan	
Kentlerde İklim Değişikliğinin Etkilerini Azaltma ve Uyum Sağlama Önerileri	1097
Öğr.Gör.Dr. Nihal Gökçe	

Recent Developments in Central Bank Digital Currency Projects: Quo Vadis?.....	1103
Prof. Dr. Ali Polat	
6360 Sayılı Kanun'un Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçimlerine Etkisi.....	1113
Öğr. Gör. Dr. R. Kıvanç Arslan	
Sührevrdî'de İnsan Tasavvuru.....	1128
Doktora Öğrencisi Sema Güler	
Fuar Organizasyonu Çalışanlarında İş Doyumu: Türkiye ve Almanya'da Çalışanlara Yönelik Bir Karşılaştırma	1136
Bilim Uzmanı Hasan Kayacık	
Doç. Dr. Erkan Taşkiran	
Kamu Sağlık İşletmelerinin Sağlık Turizmine Yönelik Çalışmaları Üzerine Bir Değerlendirme	1154
Dr. Emin Kaya	
6360 Sayılı Kanun'un Süreç Analizi Çerçevesinde Uygulama Evresi.....	1165
Öğr. Gör. Dr. R. Kıvanç Arslan	
Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Medya Bağımlılığı, Beş Boyutlu İyi Oluş Modeli ve Akademik Yaşam Doyumlarının İncelenmesi	1173
Psikolog Merve Kalaycı	
Dr. Öğr. Üyesi Elvan Kiremitçi Canıöz	
Türk Siyasetinin Parıldayan Yüzü: Nezihe Muhittin	1200
Doç. Dr. Yonca Altındal	

Çağdaş Dönemde Kur'ân-ı Kerim'i Anlama Çabaları..... 1236

Dr. Öğretim Üyesi İsmail Öztürk

İklim Değişikliği Temelli Fiyat Baskısı: "İklimflasyon" Kavramı Üzerine Bir
Değerlendirme 1247

Doç. Dr. Mehmet Bölükbaş

Türkiye'de Para Politikaları Ve Enflasyon Gelişmeleri: 2020-2024 Dönemi Üzerine Bir
İnceleme 1256

Doç. Dr. Mehmet Bölükbaş

Üniversite Öğrencileri Hangi Uluslararası Konuları Neden Takip Ediyorlar? 1266

Doç. Dr. Sami Baskın

Spor Yapan Ve Yapmayan Bireylerde Depresyon Ve Duygusal Zekâ..... 1276

Dr. Öğr. Üyesi Murat Sarıkabak

Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kemal Aydın

Araş. Gör. Mert Ayrancı

Farklı Duygusal Zekâ Düzeylerine Sahip Bireylerin Yerel Yönetimlerin Spor
Hizmetlerine Yönelik Algıları 1284

Dr. Öğr. Üyesi Murat Sarıkabak

Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Kemal Aydın

Araş. Gör. Mert Ayrancı

Kbrn Felaketlerinin Psikolojik Etkileri Ve Koruyucu-Önleyici Müdahaleler 1295

Araş. Gör. Büşra Tuna

Prof. Dr. Hatice Demirbaş

Vahiy Kültürü Işığında Toplumsal Birlik/Vahdet Anlayışı..... 1304

Doç. Dr. Mustafa Cora

TFF 1. Liginde Yer Alan Bir Futbol Takımının Maç Performansının GPS ile İncelenmesi
..... 1322

Prof. Dr. Cem Sinan Aslan

Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

Doç. Dr. İzzet Karakulak

Profesyonel Bir Futbol Takımının Alt Ekstremitte Kuvvet Özellikleri ile Yo-Yo IRT I Test Sonuçları Arasındaki İlişki 1329

Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

Prof. Dr. Cem Sinan Aslan

Ragbi Oyuncularının Dinlenik ve Performans Sonrası Statik ve Dinamik Dengelerinin Karşılaştırılması..... 1335

Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

Prof. Dr. Cem Sinan Aslan

Yüksek Lisans Öğrencisi Yusuf Kozoğlu

Sedanter ya da Aktif Yaşam Tarzı ile Baş Önde Postür İlişkisi 1341

Işıl Çelik

Prof. Dr. Cem Sinan Aslan

Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

TFF 1. Liginde Yer Alan Bir Futbol Takımının Maç Performansının GPS ile İncelenmesi

Prof. Dr. Cem Sinan Aslan

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Doç. Dr. Ender Eyuboğlu

Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. İzzet Karakulak

Mardin Artuklu Üniversitesi

Özet

GPS sistemleri, spor bilimlerinde sıklıkla antrenman ya da maç performansının ölçülmesinde ve sporcunun hareketleri ile vücutlarındaki fizyolojik değişimlerin tespit edilmesinde kullanılır. Bu çalışmanın amacı, TFF 1. Liginde yer alan bir futbol takımının GPS sistemi ile belirlenen maç içi kat ettikleri mesafelerin değerlendirilmesidir. Çalışmaya TFF 1. Lig takımlarından birinin 15 profesyonel futbolcusu katılmıştır. Araştırmaya katılan tüm futbolcuların maç içerisinde gerçekleştirdikleri farklı hızlardaki koşu mesafeleri STATSports Viper GPS cihazı ile belirlenmiş ve maç boyunca elde edilen veriler kaydedilmiştir. Analizler sonucunda oyun süresine bakılmaksızın kat edilen en yüksek mesafenin 8582 m, en düşük mesafenin 2940 m, ortalama oyunda kalma süresinin 64 dk, bu sürede kat edilen ortalama mesafenin ise 5797 m olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, GPS, Kat Edilen Mesafe

Abstract

GPS systems are frequently used in sports sciences to measure training or match performance and to detect athletes' movements and physiological changes in their bodies. The aim of this study is to evaluate the distances covered during matches by a football team in the Turkish TFF 1st League, as determined by a GPS system. Fifteen professional football players from a TFF 1st League team participated in the study. The running distances at different speeds performed by all players during the matches were determined using the STATSports Viper GPS device, and the data obtained throughout the matches were recorded. As a result of the analyses, it was determined that, regardless of playing time, the highest distance covered was 8,582 m, the lowest was 2,940 m, the average playing time was 64 minutes, and the average distance covered during this time was 5,797 m.

Keywords: Football, GPS, Distance Covered

Giriş

Drust (2007), futbolda maç performansını “Farklı teknik, taktik, zihinsel ve fizyolojik etmenlerin etkileşimi” olarak tanımlamıştır. Futbolda takımların kollektif performansını analiz etmek ve gözlemin temel amaçlarına ulaşmasını sağlamak için ilgili parametreleri belirlemek ve anlamak oldukça önemlidir (Manuel Clemente, 2012). Farklı kademelerde görev yapan pek çok analizci, teknik-taktik değerlendirme, hareket analizi, geri bildirim sağlanması, norm geliştirme ve modelleme yapmayı içeren birçok amaç için maç analizini kullanmıştır (Shafizadeh, 2013). Carling ve ark. (2008)’na göre maç analizleri, sportif başarıyı sınırlayan faktörleri daha iyi anlayabilmek için önemli bir role sahiptir.

Futbolda da oyuncuların fizyolojik gereksinimleri hakkında bilgi sahibi olabilmek için maç analizlerinden faydalanılmaktadır (Bloomfield ve ark, 2007). Çünkü, Reilly (2005)’e göre; futbol oyununun gözlemi ve analizi vasıtası ile futbolun fiziksel ve fizyolojik ihtiyaçları ortaya çıkarılmakta ve oyuncular bu ihtiyaçlara göre antrene edilmektedir.

Analiz programları, maç içerisindeki tüm hareketlerle ilgili bilgilerin toplanması ve istenilen bilgiye anında ulaşılmasını sağlar. Ayrıca futbolcunun maç içerisindeki fiziksel, teknik ve taktik performansının analiz edilerek değerlendirilmesini mümkün kılar (Kızılet, 2006). Bir çok farklı maç analiz yöntemi arasında “Futbolda en çok kabul gören ve kullanılan yeniliklerden biri olan GPS sistemleri; futbolda farklı antrenman drillerinde ve müsabaka esnasında oyuncuların fizyolojik ve kinematik parametrelerini belirlemenin yanı sıra oyun içerisinde gerçekleşen hareketlerin rakamsal sonuçlarını elde etmek için yardımcı bir araç” (Güler ve Erdil, 2018) olarak kullanılmaktadır. GPS sistemleri sıklıkla antrenman performansının ölçülmesinde kullanılır ve sporcunun hareketlerini, vücudundaki fizyolojik değişimleri tespit eder (Buccheit ve ark, 2014).

GPS sistemleri toplam mesafe, hız, değişik koşullardaki hız, değişik hızlarda katedilen mesafe, hızlanma, yavaşlama, yön değiştirme, vb. bir çok veriyi sunmaktadır. Bu bilgiler antrenörlere, fiziksel parametrelerin global değerlerine ulaşmayı ve değişik taktik pozisyonlardaki oyuncuların fitness seviyeleri hakkında maç veya antrenman değerlerini takip etmeyi sağlar. (Travassos ve ark, 2013). Güler ve Erdil (2018)’in belirttiğine göre; konu ile ilgili yapılan araştırma sonuçları, bir futbol maçı içerisinde kat edilen mesafelerin maç sonucuyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu durumda, bir futbol maçının daha iyi analiz edilip anlaşılabilmesi için maç içinde kat edilen mesafelerin biliniyor olması önemlidir. Bu nedenle, TFF 1. Liginde yer alan bir futbol takımının maç performanslarının GPS ile değerlendirilmesiyle elde edilen “Maçta kat ettikleri mesafelerin” incelenmesi, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Yöntem

Çalışmaya TFF 1. Lig takımlarından birinin 15 profesyonel futbolcusu katılmıştır. Kaleciler ölçümlere dahil edilmemiştir. Maçta daha fazla sayıda oyuncu oynamasına rağmen STATSports Viper GPS (UK) marka cihaza ait çalışır vaziyette 15 adet ünite bulunmasından dolayı sadece 15 futbolcunun ölçümü yapılabilmektedir. Veriler, hazırlık sezonu sonuna doğru, 30 Temmuz 2024 tarihinde yine bir 1. Lig takımı ile TFF onaylı (Resmi hakemli) bir hazırlık maçında toplanmıştır. Araştırmaya katılan tüm futbolcuların maç içerisinde gerçekleştirdikleri performans değerleri, maç öncesinde futbolcuların formalarının içine giydikleri yeleklere takılan ve maç boyunca sırt bölgelerinde taşıdıkları STATSports Viper

GPS (UK) marka cihaza ait üniteler aracılığı ile belirlenmiş ve maçtan elde edilen verilerin tümü maçın bitiminde bilgisayara kaydedilmiştir.

GPS Ölçümü

“Toplam koşu mesafeleri ve mesafelerin kat edildiği hızlar, Akselerasyon ve Deselerasyon Sayıları, Dinamik Stres Yüğü, Ortalama Metabolik Güç, Yorgunluk İndeksi ve Toplam Yüğü” değerlerinin belirlenmesinde 10 Hz hızında STATSports Viper GPS (UK) marka cihaz kullanılmıştır. Sistem; verileri toplayan ve kaydeden üniteler, ünitelerin yerleştirildiği yekek, verileri aktarma kutusu ve bir bilgisayar programından oluşmaktadır.

Güler ve Erdil (2018)’in de çalışmalarında belirttiği üzere, verilerin toplanması için her bir oyuncuya bir adet ünite ve ünitenin yerleştirildiği bir adet yekek verilmiştir. Bilgisayar programının oyuncuları tanıması için her bir oyuncu için hesap oluşturularak üniteler bu hesaplara tanımlanmıştır. Sahada ilk 11’de yer alacak oyuncular, ısınmalarını bitirip soyunma odasına geldikten sonra adlarına tanımlanmış ünitelerin yerleştirildiği yeleklerini giymişler ve maça çıkmak üzereyken üniteler aktif hale getirilmiştir. Yedek oyuncuların üniteleri maça girmeden hemen önce aktifleştirilmiştir. Oyuncular, maçın tamamında oynamaları durumunda, üniteler maç bitiminden hemen sonra, oyundan maç bitmeden çıkan oyuncuların üniteleri ise oyundan çıkar çıkmaz kapatılmıştır. Maç bittikten yaklaşık 1 saat sonra üniteler tarafından elde edilmiş olan tüm veriler, aktarma kutusu yardımıyla bilgisayar ortamına aktarılıp oyuncu hesaplarına kaydedilmiştir.

Maç içerisinde sadece dört oyuncu 90 dk boyunca sahada kaldığı için, fikir vermesi açısından 90 dk’lık tahmini kat edilen mesafelerin hesaplanması için “1 dakikada kat edilen mesafe x 90 dk” işlemi yapılmıştır.

Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS (Ver.15) programında yer alan tanımlayıcı istatistikler ve STATSports Viper GPS (UK) cihazına ait bilgisayar programı aracılığı ile yapılmıştır.

Bulgular

Çalışmaya katılan futbolcuların yaş ortalaması 24,00 yıl, boy ortalaması 182,00 cm ve vücut ağırlığı ortalaması 79,50 kg’dır. Maçta 15 oyuncunun kat ettiği toplam mesafe 86962 metredir. Oyuncuların 1 dk’da kat ettikleri mesafeden yola çıkılarak “1 dakikada kat edilen mesafe x 90 dk” işlemi sonucunda 90 dk’lık tahmini kat ettikleri mesafe ortalaması 8166 m olarak hesaplanmıştır, maçta 90 dk boyunca oynayan 4 oyuncunun kat ettikleri mesafe ortalaması ise 8240 m’dir. Çalışmada elde edilen diğer bulgular tablo ve grafikler şeklinde gösterilmiştir.

Tablo 1. Maç İçerisinde Toplam Kat Edilen Mesafeler, Farklı Koşu Hızlarında Kat Edilen Mesafeler ve Sprint Sayıları (N=15)

Oyuncu No	Oyunda Kalınan Süre(dk)	Kat Edilen Toplam Mesafe(m)	Dk Başına Kat Edilen Mesafe(m/dk)	Yüksek Hızlı Koşu Mesafesi(m)	Yüksek Metabolik Yük Mesafesi(m)	Dk Başına Yüksek Metabolik Yük Mesafesi(m/dk)	Sprint Sayısı
1	57	5242	92	525	1062	19	32
2	57	5630	99	169	837	15	11
3	61	5026	82	442	1038	17	29
4	61	5335	87	559	1160	19	29
5	90	8143	90	423	1328	15	30
6	57	5208	91	389	1005	18	26
7	35	3284	93	234	692	20	12
8	90	8095	90	431	1440	16	30
9	61	5394	90	343	964	16	17
10	90	8141	90	678	1673	18	36
11	35	2940	84	186	402	12	15
12	90	8582	95	451	1575	18	29
13	60	5693	93	432	1236	21	23
14	55	5107	92	103	704	13	12
15	55	5142	93	522	1187	21	25
Ortalama	64	5797	91	392	1087	17	24

Oyun boyunca 4 oyuncu 90 dk'nın tamamında yer almış, 2 oyuncu 35'er dk oynamışlardır. Ortalama oyunda kalma süresi 64 dk'dır. Oyun süresine bakılmaksızın kat edilen en yüksek mesafe 8582 m, en düşük mesafe ise 2940 m'dir. Oyunda kalınan süreye göre, relatif olarak dakika başına hesaplanmış kat edilen mesafede ise en yüksek değer 99 m, en düşük değer ise 82 m'dir. Yüksek hızlı koşuda en yüksek mesafe 678 m'iken en düşük mesafe 103 m'dir. Yüksek metabolik yük mesafesinde en büyük değer 1673 m, en küçük değer ise 402 m'dir. Oyunda kalınan süreye göre, relatif olarak dakika başına hesaplanan metabolik yük mesafesinde ise en yüksek değer 20 m, en düşük değer ise 12 m'dir. Sprint sayısında en yüksek değer 36 adet, en küçük değer ise 11 adettir.

Tablo 2. Futbolcuların Oyunda Kalma Süresi, Toplam Kat Edilen Mesafeler, Farklı Koşu Hızlarında Kat Edilen Mesafeler ve Sprint Sayılarının Tanımlayıcı İstatistikleri

	N	Minimum	Maksimum	x	ss
Oyunda Kalma Süresi (dk)	15	35,00	90,00	63,60	18,39
Kat Edilen Toplam Mesafe (m)	15	2940,00	8582,00	5797,47	1713,01
Dk Başına Kat Edilen Mesafe (m/dk)	15	82,00	99,00	90,73	4,16
Yüksek Hızlı Koşu Mesafesi (m)	15	103,00	678,00	392,47	159,77
Yüksek Metabolik Yük Mesafesi (m)	15	402,00	1673,00	1086,87	344,45
Dk Başına Metabolik Yük Mesafesi (m/dk)	15	12,00	21,00	17,20	2,70
Sprint Sayısı (adet)	15	11,00	36,00	23,73	8,22

Tablo 3. 90 dk Oynayan Futbolcuların Toplam Kat Edilen Mesafeler, Farklı Koşu Hızlarında Kat Edilen Mesafeler ve Sprint Sayılarının Tanımlayıcı İstatistikleri

	N	Minimum	Maksimum	x	ss
Oyunda Kalma Süresi (dk)	4	8095,00	8582,00	8240,25	228,91
Kat Edilen Toplam Mesafe (m)	4	90,00	95,00	91,25	2,50
Dk Başına Kat Edilen Mesafe (m/dk)	4	423,00	678,00	495,75	122,07
Yüksek Hızlı Koşu Mesafesi (m)	4	1328,00	1673,00	1504,00	151,30
Yüksek Metabolik Yük Mesafesi (m)	4	15,00	18,00	16,75	1,50
Dk Başına Metabolik Yük Mesafesi (m/dk)	4	29,00	36,00	31,25	3,20

Tablo 4. Futbolcuların Maçta Gerçekleştirdikleri Toplam ve Ortalama Akselerasyon, Deselerasyon, Dinamik Stres Yükü, Metabolik Güç, Yorgunluk İndeksi ve Toplam Yük Değerleri (N=15)

	Akselerasyon	Deselerasyon	Dinamik Stres Yükü	Ortalama Metabolik Güç	Yorgunluk İndeksi	Toplam Yük
Toplam	640,00	695,00	3770,70	131,20	0,74	1299,41
Ortalama	37,65	40,88	221,81	7,72	0,74	76,44

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma sonucunda, futbolcuların ortalama oyunda kalma süresi 63,60 dk, kat ettikleri toplam mesafe ortalaması 5797,47 m, dakika başına kat ettikleri mesafe ortalaması 90,73 m/dk, yüksek hızlı koşu ortalaması 392,47 m, yüksek metabolik yük mesafesi 1086,87 m, dakika başına yüksek metabolik yük mesafesi 17,20 m/dk ve sprint sayısı 23,37 adettir. Bu çalışmada elde edilen değerler, literatürde benzer çalışma sonuçlarında açıklanan değerlerden genelde daha azdır. Bunun nedeni, oyuncuların bir çoğunun 90 dk'lık oyun süresini tamamlamadan oyundan çıkmaları ya da sonradan oyuna girmeleridir. Bu nedenle, ortalamaların literatürde yer alan benzer çalışmalarla kıyaslanabilmesi için 90 dk boyunca sahada kalan 4 oyuncunun değerleri de ayrıca hesaplanmıştır. Elde edilen değerler ortalaması sırası ile; 8240,25 m, 91,25 m/dk, 495,75 m, 1504,00 m, 16,75 m/dk ve 31,25 adettir. Ayrıca, sadece fikir vermesi açısından, oyuncuların 1 dk'da kat ettikleri mesafelerden yola çıkılarak "1 dakikada kat edilen mesafe x 90 dk" işlemi sonucunda 90 dk'da tahmini olarak kat edebilecekleri ortalama mesafe de 8166 m olarak hesaplanmıştır. Bu değer, 90 dk boyunca oyunda kalan 4 oyuncunun ortalamasına oldukça yakındır.

Benzer çalışmalar incelendiğinde; yurt dışı literatürde maçlarda kat edilen toplam mesafe, yüksek şiddetli koşu mesafesi, sprint sayısı, vb. parametreleri içeren çok sayıda yayın varken ülkemizde bu konuda yapılan yayın sayısı oldukça azdır. Bu yayınlardan birinde, Güler ve Erdil (2018) GPS sistemi kullanarak, Beşiktaş Jimnastik Kulübünün U-16 futbol takımına ait 24 futbol maçında, kat edilen toplam koşu mesafesinin müsabaka sonucuyla ilişkisini incelemiş ve çalışma sonucunda U-16 takımının beraberlik, galibiyet ve yenilgi aldıkları maçlardaki ortalama koşu mesafelerini sırası ile 102133 m, 99354 m ve 99430 m olarak belirlemişlerdir. Çiçekverdi (2020) çalışmasında, futbolcuların bir maçta ortalama 9000 ila 12000 m arasında mesafeler kat ettiklerini belirtmiştir. Dağ (2021) ise Süper Lig takımlarının değerlerini bilgisayarlı maç analiz programı ile değerlendirdiği çalışmasında, 18 takımın toplam kat edilen mesafelerini 105,15 ila 112,63 km arasında, yüksek şiddetli koşu mesafelerini 4,08 ila 4,95 km arasında, sprint mesafelerini 2,26 km ila 2,76 km arasında bulmuştur.

Yurt dışı literatürde ise Di salvo ve ark. (2007), İspanya La Liga'da yer alan 300 futbolcunun maçlarda kat ettiği ortalama mesafeyi 11300 m olarak belirlemiştir. Bradley ve ark. (2013), İngilterede yer alan profesyonel futbolcularının maç boyunca toplam kat ettikleri ortalama mesafeyi Premier Lig'de 10700 m, Championship'de 11300 m ve League 1'de 11600 m olarak tespit etmiştir. Chmura (2017) ise 2014 Dünya Kupasında Almanya Milli Takımının maçlarda ortalama 10300 m koştuğunu bildirmiştir.

Bradley ve ark. (2009) İngiltere Premier Ligi'nde yer alan oyuncularla yaptıkları çalışmalarında, maç boyunca gerçekleşen yüksek şiddetli koşu mesafelerini mevkilere göre 1834 m ila 3138 m arasında bulmuşlardır. Bu değerlerden en yükseği kenar orta saha oyuncularında, en düşüğü ise stoperlerde ölçülmüştür. Mohr ve ark. (2003), maç boyunca kat edilen yüksek hızlı koşu mesafelerini elit futbolcular için 2430 m ve orta düzeyde futbolcular için 1900 m olarak bulmuşlardır. Bu çalışmada elde edilen değerler ilgili literatürde yer alan çalışma sonuçlarının bir kısmı ile benzer olsa da genelde diğer çalışma sonuçlarından daha küçük değerlere sahiptir. Bu durumun nedenleri; bu çalışmada elde edilen verilerin bir hazırlık maçına ait olması ve oyuncuların belki de resmi maçlar kadar motivasyona sahip olmamaları, diğer çalışma sonuçlarının 90 dk üzerinden değerlendirilmesi ve bazı çalışmalarda ölçüm yöntemlerinin bu çalışmada kullanılanlardan daha farklı cihazlarla yapılması olarak gösterilebilir.

Kaynakça

- Bloomfield, J., Polman, R., & O'Donoghue, P. (2007). Physical demands of different positions in FA Premier League soccer. *Journal of Sports Science & Medicine*, 6(1), 63.
- Bradley, P. S., Sheldon, W., Wooster, B., Olsen, P., Boanas, P., & Krstrup, P. (2009). High-intensity running in English FA Premier League soccer matches. *Journal of Sports Sciences*, 27(2), 159-168.
- Buchheit, M., Allen, A., Poon, T. K., Modonutti, M., Gregson, W., & Di Salvo, V. (2014). Integrating different tracking systems in football: multiple camera semi-automatic system, local position measurement and GPS technologies. *Journal of sports sciences*, 32(20), 1844-1857.
- Carling, C., Reilly, T., & Williams, A. M. (2008). *Performance assessment for field sports*. England: Routledge.
- Chmura, P., Konefał, M., Andrzejewski, M., Kosowski, J., Rokita, A., & Chmura, J. (2017). Physical activity profile of 2014 FIFA World Cup players, with regard to different ranges of air temperature and relative humidity. *International Journal of Biometeorology*, 61, 677-684.
- Çiçekverdi, D. (2020). Elit (profesyonel) futbolcularda futbol müsabakasında kat edilen mesafeler üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 56-64.
- Dağ, A. (2021). 2018-2019 sezonu Türkiye spor toto süper lig takımlarının maç koşu mesafeleri ve teknik parametrelerinin sezon sonundaki puan sıralamasıyla ilişkisi (Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Di Salvo, V., Baron, R., Tschan, H., Montero, F. C., Bachl, N., & Pigozzi, F. (2007). Performance characteristics according to playing position in elite soccer. *International Journal of Sports Medicine*, 28(03), 222-227.
- Drust, B., Atkinson, G., & Reilly, T. (2007). Future perspectives in the evaluation of the physiological demands of soccer. *Sports Medicine*, 37, 783-805.
- Güler, A. H., ve Erdil, G. (2018). Futbol müsabakasında kat edilen toplam koşu mesafesinin müsabaka sonucuyla ilişkisinin incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 3(2), 116-123.
- Kızılet, A. (2006). Maç analizi. TFF Futbol Antrenörlük Kursu Ders Notları, Riva, İstanbul.
- Manuel Clemente, F., Couceiro, M., ML Martins, F., & Mendes, R. (2012). Team's performance on FIFA U17 World Cup 2011: Study based on notational analysis. *Journal of Physical Education and Sport*, 12(1), 13-17.
- Mohr, M., Krstrup, P., & Bangsbo, J. (2003). Match performance of high-standard soccer players with special reference to development of fatigue. *Journal of Sports Sciences*, 21(7), 519-528.
- Reilly, T. (2005). An ergonomics model of the soccer training process. *Journal of sports sciences*, 23(6), 561-572.
- Shafizadeh, M., Taylor, M., & Lago Peñas, C. (2013). Performance consistency of international soccer teams in Euro 2012: a time series analysis. *Journal of Human Kinetics*. 38: 213-225.
- Travassos, B., Davids, K., Araújo, D., & Esteves, T. P. (2013). Performance analysis in team sports: Advances from an Ecological Dynamics approach. *International Journal of Performance Analysis in Sport*, 13(1), 83-95.